

دانشگاه آزاد اسلامی واحد کازرون

برنامه آموزشی محوری

(Core Curriculum)

کارورزی پزشکی اجتماعی

مقدمه:

شما دانشجوی محترم در این دوره، حضور در یکی از عرصه های نظام بهداشتی و درمانی کشور را تجربه خواهید نمود. شما با سیستمی آشنا خواهید شد که به ارائه خدمات در سطوح مختلف می پردازد و به صورت فعال از افراد و گروه های مختلف جامعه در قالب مراقبت های بهداشتی اولیه مراقبت می نماید.

در طی دوره عملی کارآموزی، شما با ساختار یک مرکز / واحد بهداشتی درمانی، امکانات، تجهیزات، شرح وظایف پرسنل و نیز نحوه عملکرد سطوح مختلف شبکه آشنا می شوید و در ارائه خدمات مربوط به اجزاء مراقبت های بهداشتی اولیه مشارکت می نمایید. مقررات مربوط به کارآموزان:

پیش نیاز: دروس نظری پزشکی اجتماعی و علوم سلامت

تعداد واحد: 4 واحد (یک ماه یا 4 هفته)

کارگاه توجیهی: دردانشکده پزشکی به مدت سه روز

مرحله عملی: در مراکز بهداشت روستایی، آموزشگاه بهورزی، خانه های بهداشت و جمعیت های تحت پوشش آنها

هدف کلی: آشنایی با نظام شبکه های بهداشتی درمانی کشور و وظایف آن

اهداف جزئی (شناختی - نگرشی - روانی حرکتی):

دانشجو باید پس از طی دوره بتواند:

- 1- پس از حضور در خانه بهداشت و مرکز بهداشتی درمانی روستائی ساختار آنها را بررسی و با استانداردها مقایسه کند و نتیجه را گزارش کند.
- 2- با مشارکت در ارائه، خدمات سلامت کودکان را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
- 3- با مشارکت در ارائه، خدمات مراقبت از مادران باردار (اعتلای سلامت مادران (را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
- 4- فعالیتهای زیر را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
  - 1- فعالیتهای تنظیم خانواده
  - 2- فعالیتهای بهبود تغذیه
  - 3- آموزش بهداشت
  - 4- مراقبت های سالمندان، نوجوانان و جوانان
  - 5- فعالیتهای بهداشت محیط
  - 6- فعالیتهای بهداشت حرفه ای
  - 7- فعالیتهای بهداشت دهان و دندان
  - 8- فعالیتهای بهداشت مدارس
  - 9- کنترل بیماریهای (واگیردار و غیرواگیردار) شایع منطقه
  - 5- فعالیتهای مرتبط با واکسیناسیون را انجام دهد.

- 6- فعالیتهای بهداشت روان را در حد دستورالعمل انجام دهد.
- 7- یک مورد از موارد ارجاع را در سطوح مختلف پی گیری کند.
- 8- با حضور در تیم سلامت با جامعه مربوطه ارتباط برقرار کند.
- 9- ارزیابی عوامل موثر بر سلامتی را در سطوح فرد، خانواده و جامعه انجام دهد.
- 10- راهکارهای کاهش عوامل خطر مهم را در مراجعین تحت نظر آموزش دهنده مربوطه بکار گیرد.
- 11- زیج حیاتی و سایر فرمهای اطلاعاتی را تکمیل و شاخص های بهداشتی را محاسبه و تفسیر نماید.
- 12- اولویت بندی مشکلات سلامت منطقه تحت پوشش مرکز بهداشتی درمانی را انجام و نتیجه را گزارش دهد.

13- از روشهای آموزش و مشاوره برای تغییر رفتار سلامتی تحت نظر آموزش دهنده مربوطه برای مراجعین نیازمند استفاده نماید.

پیامدهای مورد انتظار (outcomes) از برنامه آموزشی کارآموزی: (در این بخش لازم است به اهداف آموزشی مورد نیاز حوزه سلامت در بخش مربوط به سلامت جامعه توجه خاص معطوف گردد)

الف) در حیطه دانش

دانشجو قادر باشد :

۱. ساختار و استانداردهای شبکه بهداشت و درمان را شرح دهد.
۲. شرح وظایف هر یک از واحدهای شبکه و کارکنان آن ها را بیان کند.
۳. نحوه ارتباط بین اجزای مختلف شبکه را توضیح دهد.
۴. نظام ارجاع را توضیح دهد.
۵. روش ها و شیوه های ارتباط با جامعه هدف، و اهمیت و چگونگی بازاریابی اجتماعی را توضیح دهد.
۶. روش های آموزش و مشاوره برای تغییر رفتار سلامتی را بیان کند.
۷. نقش ارتباط برون بخشی و جلب حمایت همه جانبه Advocacy را در ارتقای سلامت شرح دهد.
۸. شرح وظایف شغلی و نقش پزشک را در نظام سلامت بیان کند.

۹. برنامه های ادغام یافته در نظام شبکه و دستورالعمل های برنامه های سلامت کشوری دارای اولویت را بیان کند.

۱۰. اصول و اجزای PHC را نام برده، آنها را شرح دهد.

۱۱. سیستم جمع آوری اطلاعات در نظام شبکه بهداشت و درمان (از جمله شناخت جمعیت تحت پوشش، سرشماری و نحوه تکمیل و کاربرد زیج حیاتی) شرح دهد.

۱۲. عوامل موثر بر سلامتی (از جمله عوامل اجتماعی موثر بر سلامت) را توضیح دهد.

۱۳. روش های تحقیق و اولویت بندی مشکلات سلامت و راهکار های کاهش عوامل خطر (Risk Reduction) مهم را در سطح فرد و جامعه شرح دهد.

ب- در حیطه نگرش

دانشجو:

۱. به اهمیت سطوح پیشگیری به ویژه پیشگیری نخستین و اولیه در ارائه خدمات توجه کند.

۲. ضرورت نظام ارائه خدمت در شبکه های بهداشتی کشور را بپذیرد.

۳. به نقش عوامل فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی در ارتقای سلامت فرد، خانواده و جامعه توجه کند.

۴. به اهمیت کار تیمی در ارائه خدمات اعتقاد داشته باشد

۵. سطح بندی خدمات، نظام ارجاع و پی گیری را بپذیرد.

۶. اهمیت کاربرد اطلاعات در برنامه ریزی و اولویت بندی و ارائه خدمات بهداشتی به جامعه را به عنوان یک ضرورت قبول داشته باشد.

۷. اهمیت اصول PHC را در ارتقای سلامت جامعه باور داشته باشد.

۸. به کاربرد روش های مختلف بازاریابی اجتماعی و جلب حمایت همه جانبه Advocacy در ارتقای سلامت و کنترل عوامل اجتماعی موثر بر سلامت علاقه نشان دهد.

۹. به نقش عوامل موثر بر سلامتی و روش های کاهش خطر توجه نشان دهد.

ج- در حیطه مهارت:

دانشجو بتواند

۱. پس از حضور در خانه بهداشت و مرکز بهداشتی درمانی روستائی ساختار آنها را بررسی، با استانداردها مقایسه کرده و نتیجه را گزارش کند.
۲. با مشارکت در ارائه خدمات سلامت کودکان، در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان، خدمات مربوطه انجام دهد.
۳. با مشارکت در ارائه خدمات مراقبت از مادران باردار (اعتلای سلامت مادران)، در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان، خدمات مربوطه انجام دهد.
۴. فعالیت های تنظیم خانواده را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
۵. فعالیت های بهبود تغذیه را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
۶. آموزش بهداشت را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
۷. مراقبت های سالمندان، نوجوانان و جوانان را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
۸. فعالیت های بهداشت محیط را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
۹. فعالیت های بهداشت حرفه ای را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
۱۰. فعالیت های بهداشت دهان و دندان را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.

۱۱. فعالیت های بهداشت مدارس را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
۱۲. کنترل بیمارهای (واگیردار و غیرواگیردار) شایع منطقه را در حد دستورالعمل زیر نظر آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
۱۳. فعالیت های مرتبط با واکسیناسیون را انجام دهد.
۱۴. فعالیت های بهداشت روان را در حد دستورالعمل انجام دهد.
۱۵. یک مورد از موارد ارجاع را در سطوح مختلف پی گیری کند.
۱۶. با حضور در تیم سلامت با جامعه مربوطه ارتباط برقرار کند.
۱۷. ارزیابی عوامل موثر بر سلامتی را در سطوح فرد، خانواده و جامعه انجام دهد.
۱۸. راهکارهای کاهش عوامل خطر مهم را در مراجعین تحت نظر آموزش دهنده مربوطه انجام دهد.
۱۹. زیج حیاتی و سایر فرم های اطلاعاتی را تکمیل و شاخص های بهداشتی را محاسبه و تفسیر نماید.
۲۰. اولویت بندی مشکلات سلامت منطقه تحت پوشش مرکز بهداشتی درمانی را انجام و نتیجه را گزارش دهد.

ردیف	عنوان
۱	ساختار و استانداردهای شبکه بهداشت و درمان
۲	شرح وظایف هر یک از واحد های شبکه و کارکنان مراکز بهداشتی درمانی و بهورزان
۳	نحوه ارتباط بین اجزای مختلف شبکه
۴	روش های آموزش بهداشت و مشاوره برای تغییر رفتار سلامتی
۵	روش ها و شیوه های ارتباط با جامعه هدف و اهمیت و چگونگی بازاریابی اجتماعی
۶	نقش ارتباط برون بخشی و جلب حمایت همه جانبه Advocacy در ارتقای سلامت
۷	شرح وظایف شغلی پزشک در نظام ارائه خدمات
۸	برنامه های ادغام یافته در نظام شبکه
۹	اصول و اجزای PHC و اهمیت آن در ارتقای سلامت جامعه
۱۰	سیستم جمع آوری اطلاعات در نظام شبکه بهداشت و درمان (نحوه شناخت جمعیت تحت پوشش، سرشماری و نحوه تکمیل و کاربرد جداول زیج حیاتی)
۱۱	اهمیت سطوح پیشگیری به ویژه پیشگیری نخستین و اولیه در ارائه خدمات
۱۲	ضرورت نظام ارائه خدمت در شبکه های بهداشتی کشور
۱۳	نقش عوامل فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی در ارتقای سلامت فرد، خانواده و جامعه
۱۴	اهمیت کار تیمی در ارائه خدمات
۱۵	سطح بندی خدمات، نظام ارجاع و پی گیری
۱۶	اهمیت کاربرد اطلاعات در برنامه ریزی، اولویت بندی و ارائه خدمات بهداشتی به جامعه
۱۷	ارزیابی و نقش عوامل موثر بر سلامتی (از جمله عوامل اجتماعی موثر بر سلامت)
۱۸	برنامه های سلامت اولویت دار کشوری
۱۹	روش های تحقیق و اولویت بندی مشکلات سلامت
۲۰	راهکار های کاهش عوامل خطر (Risk Reduction) مهم در سطح فرد و جامعه
۲۱	فعالیت های بهبود تغذیه
۲۲	فعالیت های بهداشت محیط

ردیف	عنوان
۲۳	فعالیت های بهداشت حرفه ای
۲۴	فعالیت های بهداشت دهان و دندان
۲۵	فعالیت های بهداشت مدارس
۲۶	کنترل بیمارهای (واگیردار و غیرواگیردار) شایع منطقه
۲۷	فعالیت های مرتبط با واکسیناسیون
۲۸	فعالیت های بهداشت روان
۲۹	شاخص های بهداشتی
۳۰	ارزشیابی برنامه های بهداشتی

روش ارائه درس: **small group teaching**

حضور در خانه بهداشت، **DOPS ، demonstration**

وسایل کمک آموزشی: وایت بورد و ماژیک، دستورالعملهای کشوری، وسیله نقلیه مناسب

تکالیف دانشجوی:

کارآموز می بایست هر روز صبح از ساعت 8 صبح در مرکز بهداشتی -درمانی حضور داشته باشد و ساعت خروج ساعت 12:30 می باشد.

انجام حد اقل یک برنامه آموزش بهداشت برای افراد تحت پوشش مرکز

انجام امور بهداشتی مراجعین به خانه بهداشت و مرکز بهداشتی درمانی شهری و روستایی

بازدید بهداشت محیط از مغازه ها

برنامه زمان بندی دوره یک ماهه کارآموزی پزشکی اجتماعی

روز اول تا سوم: کارگاه آموزشی

روز چهارم: بازدید از آموزشگاه بهورزی و آشنایی با زیج حیاتی و محاسبه شاخص های بهداشتی و آشنایی با وظایف یک خانه بهداشت

یک روز: بازدید از مرکز بهداشتی درمانی روستایی نزدیک

یک روز: بازدید از مرکز بهداشتی درمانی روستایی دور

یک روز: بازدید از یک کارخانه و بررسی شاخص های بهداشت فردی، محیط، حرفه ای و ...

بقیه دوره: استقرار در مراکز بهداشتی درمانی روستایی و خانه های بهداشت جهت مشارکت در ارائه خدمات بهداشتی

روز آخر دوره: ارزشیابی نهایی

نحوه ارزشیابی: امتحان کتبی پایان دوره، ارزشیابی شفاهی و عملی در طول دوره، بررسی گزارش کار

دانشجویی

تذکر:

۱. حضور دانشجو در تمامی جلسات مربوط به کارآموزی الزامی است و عدم حضور دانشجو در هر یک

از جلسات، غیبت محسوب می شود.

۲. ساعت اعزام روزانه: ۷/۳۰ صبح

۳. ساعت برگشت روزانه: ۱۲/۳۰ ظهر

۴. غیبت غیر موجه در دوره کارآموزی به منزله گرفتن نمره صفر در کارآموزی می باشد

منابع آموزشی:

۱. آخرین نسخه دستورالعمل ها و برنامه های سلامت کشوری ابلاغی توسط معاونت سلامت و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

۲. منابع رسمی اعلام شده از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برای آزمون پیش کارورزی و علوم پایه

۳. حاتمی ح و همکاران، کتاب جامع بهداشت عمومی ج ۱، ۲ و ۳، تهران، نشر ارجمند.

۴. و سایر منابعی که از طرف گروه و مراکز بهداشتی درمانی معرفی می شود

لازم به توضیح است دانشجویان پزشکی دوره کارآموزی بهداشت و پزشکی اجتماعی، به مدت یک ماه در مراکز بهداشتی از جمله خانه بهداشت تحت نظارت مستقیم و غیر مستقیم مدیر یا سرپرست مرکز بهداشتی درمانی روستایی و خانه بهداشت و نظارت استاد مربوطه انجام وظیفه می نمایند.